

»EN BLANDNING AV
KILLAR OCH TJEJER GÖR OSS
MER FRAMGÅNGSRIKA«

ANDERS LEANDER,
IKANO BOSTAD

Mina Råman: Jag ville göra något konkret och handfast i mitt yrkesliv

TEMA: Jämställdheten i byggbranschen

”Jag tror vi får se allt fler

Mina Råman hade ett avundsvärt chefsjobb som journalist på Aftonbladet. I dag är hon en av 16 kvinnor på Ikanos snickarlärningsprogram i Gustavsberg. Mitt i karriären kände hon för att yrkesväxla och utveckla sin händighet.

Mina Råman är i färd med att inreda en lägenhet i ett 14-våningshus. Tidigare under dagen har hon limmat fönsterbänkar i marmor. Nu ska gipsväggar och innertak sättas på plats, innan målaren kan komma in.

– Det är väldigt roligt att vi har fått börja jobba på riktigt, under handledning förstås. Varje dag lär jag mig nya saker, säger Mina Råman.

Populärt program

Över 300 kvinnor sökte till det 3,5 år långa lärlingsprogrammet, kallat Hentverkarna. Vid starten i oktober hade 16 kvinnor med varierad arbetslivserfarenhet valts ut. Med tanke på konkurrensen är de lyckligt lottade. Men en och annan lär ändå slås av att en väletablerad redigeringsledare på Aftonbladets nyhetsavdelning vid 38 års ålder väljer att sadla om helt.

– Jag trivdes väldigt bra och hade inte deppat över att bli kvar på Aftonbladet,

men min generation lär få jobba på ända tills vi är 70. Jag har känt en längtan att fram till dess också göra något annat i mitt yrkesliv, något mer konkret och handfast. Ett hus står där år efter år, medan en tidning snabbt glöms bort eller blir inaktuell.

Att lönen, särskilt under lärlingsåren, blir lägre, vägde lätt i jämförelse med detta. – Med tanke på att yrkeslivet förlängs tror jag att vi får se allt fler som växlar yrke och karriär framöver.

Passar för jobbet

Mina Råman är händig och road av byggnadsprojekt i hemmet och, på senare år, i fritidshuset, så snickaryrket är minst av allt främmande. Men när hon var yngre och valde till gymnasiet fanns varken bygg eller andra praktiska program på kartan över tänkbara val.

– Jag hade bra betyg och då fanns bara ett val – natur – och så var det inte mer att fundera över.

När Mina nu startar om karriären sker den mesta utbildningen på arbetsplatsen, under handledning, men varannan månad är lärlingarna några dagar på Järfälla gymnasium.

Hentverkarna är ett jämställdhetsprojekt. Enbart 1 procent av alla snickarna i dag är kvinnor, så de 16 lärlingarna är snudd på pionjärer – och ett välkommet tillskott då branschen har kompetensbrist.

Några tveksamheter kring att ta plats i en så enkönad miljö?

– Nej, säger Mina. Jag har jobbat tio år på en sportredaktion så jag hade inga betänkligheter. För mig är det helt normalt att vara på en mansdominerad arbetsplats, och jag har aldrig tyckt att det varit ett problem att vara kvinna/tjej. Dessutom är jag van vid att jobba i arbetslag – och gillar det.

– Här upplever jag också att folk har tänkt till.

Jag undrar om Mina tror att hon har några särskilda egenskaper som gör att hela genusfrågan avdramatiseras.

– Jag vet inte vilka egenskaper det skulle vara i så fall... Lite humor kanske. Det tror jag alltid är bra för arbetsmiljön!

TEXT OCH FOTO: LENNART FRYKSKOG

KORT OM MINA RÅMAN

Karriär i korthet: Naturvetenskapligt program på gymnasiet, journalistutbildning på JMG i Göteborg och Multimediadesign på Karlstads universitet. Tio år på Aftonbladets sportredaktion, på senare år redigeringsledare på nyhetsavdelningen.

Bostad: Kedjehus i Sköndal.

Intressen: Fixar mycket i hemmet. Fritidshuset. Åker gärna skidor alpint, men också på längden.

Bästa mat: Hemlagade köttbullar med potatismos.

Drömresemål: Alperna. Får dock vänta tills barnen blivit lite större. Tills dess: Åre.

Känd talang: Har spelat basket i division 2. Har varit aktiv inom sporten som domare, tränare och i sekretariatet.

Okänd talang: Bra på att rimma!

LÄRLINGSPROGRAMMET HENTVERKARNA

- ▶ En praktisk och teoretisk utbildning på 3,5 år (cirka 5 800 timmar).
- ▶ 16 kvinnor valdes ut bland 311 sökande.
- ▶ Startade den 2 oktober 2017. Lärlingarna är alltså färdigutbildade våren 2021.
- ▶ Lärlingslönen är i början 65 procent av full lön och ökar successivt under utbildningstiden.
- ▶ Allra mest tid spenderas på byggarbetsplatsen, men utbildning sker också vid Järfälla gymnasium för att komplettera med tekniska och teoretiska kunskaper.
- ▶ Lärlingarna arbetar/utbildar sig i Gustavsberg där den gamla porslinsfabriken låg. Där byggs just nu cirka 700 bostäder i Icano Bostads regi.
- ▶ Lärlingarna gör alla invändiga arbeten i 38 lägenheter som tillhör kvarteret Dekorera i Gustavsberg. De gör allt från gipsarbeten till inredning. Till sin hjälp har de fyra handledare och platsledning som enbart jobbar med Hentverkarprojektet.

växla karriär framöver”

Ett hus står där år efter år, medan en tidning snabbt glöms bort eller blir inaktuell.

Mina Råman, deltagare i Hentverkarna

KVINNORNA BLIR FLER

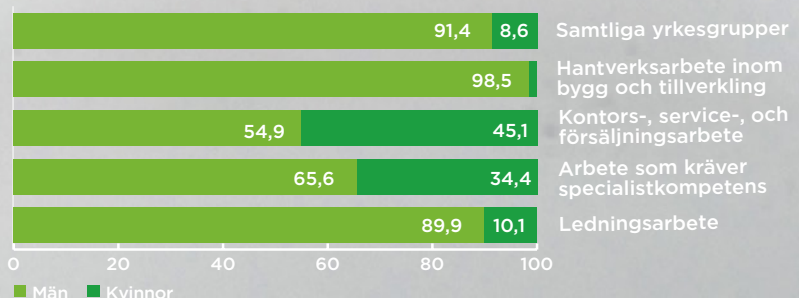
Andelen kvinnor inom byggindustrin är liten men ökar sakta. Under 2014 var 8,6 procent kvinnor, visar Sveriges Byggindustris (BI) kartläggning, baserad på Statistiska Centralbyråns (SCB) arbetsmarknadsstatistik 2014, den senast tillgängliga.

Källa: SCB, Sveriges Byggindustrier

FLER KVINNOR I STORA BYGGFÖRETAG

Andelen kvinnor är större i större företag. Kan förklaras med att andelen tjänstemän är större i dessa företag.

KÖNSFÖRDELNING INOM OLIKA YRKESGRUPPER INOM BYGGINDUSTRIN, 2014

Det är mycket stor skillnad på könsfördelningen inom olika yrkesgrupper i byggindustrin. Inom exempelvis hantverksarbeten (bygg och tillverkning) är det 1,5 procent kvinnor. Medan andelen kvinnor inom ledningsarbeten är 10,1 procent. Källa: SCB, Sveriges Byggindustrier

► VD HAR ORDET

Förändring kräver kraft och mod

I bransch efter bransch har #metoo-uppror startats där medarbetare vittnade om sexuella trakasserier och andra former av kränkningar på sina arbetsplatser. I byggbranschen drogs upproret #sistaspikenikistan igång.

Jag har funderat mycket på vilka normer, värderingar och »traditioner« vi bevarar bara för att vi alltid har gjort så.

Att ändra tingens ordning kräver samma styrkeförhållande på argumenterande som att storma en fästning: Man måste alltid vara tre gånger så många som anfaller som försvarar, skrev Machiavelli redan på 1500-talet.

Alla vi som är verksamma i branschen behöver reflektera och diskutera hur traditioner, normer och värderingar skapas både på våra arbetsplatser och i samhällsbyggandet. Vem bidrar till att de skapas och vem avgör vilka som ska vara kvar och inte?

Det kräver nyfikenhet, insikt och mod att inte fastna i gamla hjulspår, att se saker för vad de är och inte för vad de alltid har varit. Lika lite som vi ska göra saker som vi brukar med hänvisning till att vi brukar göra så, ska vi inte hoppa på nya saker bara för att de är nya. Det gäller att finna en medveten balans och en gemenskap som stöttar olikheter tillsammans.

Jag hoppas att vi tillsammans fortsätter att arbeta för jämställda, sunda och säkra arbetsplatser där alla individer behandlas respektfullt och likvärdigt.

Kristin Andersson

Verkställande direktör
Stockholms Byggmästareförening

”En mix av killar och tjejer gör oss mer framgångsrika”

Anders Leander är projektledare på Ikano Bostad för lärlingsprogrammet Hentverkarna. Han har varit med i planeringen från start och vakar över att allt fungerar vid bygget i Gustavsberg och samarbetet med Järfälla gymnasium.

Varför behövs fler kvinnor inom byggsektorn?

– För att uttrycka det krasst så handlar det om vår lönsamhet. En blandning av killar och tjejer gör oss mer framgångsrika. Statistiken talar sitt tydliga språk. Bara en procent av alla snickare är kvinnor. De utgör en outnyttjad resurs.

Kan du utveckla det?

– Killar och tjejer kompletterar varandra. Vi tror att man med fler kvinnor kan få en bättre arbetsmiljö, en ökad säkerhet och en företagskultur med en öppnare kommunikation. Ett bättre samarbete leder till bättre kvalitet och det kan göra oss mer lönsamma – allt hänger ihop.

Varför valde ni den här formen – ett snickarlärlingsprogram?

– Vi försökte rekrytera kvinnor som redan är utbildade snickare, men det fanns väldigt få. Då var vi tvungna att tänka nytt och då kom det här förslaget upp till diskussion, och vi tänkte att det kunde vara något för oss.

Intresset var stort för programmet. 311 sökte i våras till ett begränsat antal platser. Hur valde ni bland dem?

– Vi ville ha en bra mix på alla sätt. Nu har vi fått till en åldersspridning på mellan 23 och 43 år, de kommer från olika branscher och de har olika personligheter. Vi ville inte bara få in de starka och drivna extroverta utan även introverta. Allt för att forma en bra grupp. Det är dessutom bra att de har några års yrkeserfarenhet bakom sig, är mogna och att de vet hur det fungerar på en arbetsplats.

► Anders Leander, Ikano Bostad.

Märker ni av intresse bland övriga i byggbranschen?

– Vi har enbart fått positiv uppmärksamhet och respons från alla håll sedan vi startade det här. När kampanjen gick ut skrev någon på en HR-avdelning till oss i ett mejl att vi gjorde det som de själva önskade att få till. Vi märker ju också att andra företag är ute och söker kvinnor.

Har ni funderat på att starta fler program framöver?

– Det här är ännu nytt för oss, och vi måste lära oss mer om hur det fungerar och vilka möjligheter det ger. Erfarenheterna hittills är i alla fall enbart positiva, det går väldigt bra för tjejerna.

– Men det gäller att få till en lagom balans på arbetsplatsen mellan utbildade snickare och lärlingar. På Ikano är vi nu cirka 20 lärlingar av 80 totalt, vilket är en bra balans, ett till fyra ungefär. Så vi tänker nog inte köra på direkt och ta in fler lärlingar utan måste nog vänta några år innan det är dags igen.

TEXT OCH FOTO: LENNART FRYKSKOG